

NE NA LC DD NT VU EN CR RE

Sårbar (VU)
D1

Klass: Bryopsida (egentliga bladmossor), **Ordning:** Hypnales, **Familj:** Brachytheciaceae, **Släkte:** *Plasteurhynchium* (kalksprötmossor), **Art:** *Plasteurhynchium striatulum* - kalksprötmossa (Spruce) M.Fleisch. **Synonymer:** *Eurhynchium striatulum* (Spruce) B. S. G., *Hypnum striatulum* Spruce, *Eurhynchium striatulum* (Spruce) Schimp., *Plasteurhynchium striatulum* (Spruce) Schimp.

Kännetecken

Bildar gröna till grågröna mattor av krypande till uppstigande skott. Skotten är 3-7(-10) cm långa, fjädergrenade eller oregelbundet fjädergrenade. Ibland har primärgrenarna sekundära grenar. Grenarna är som torra ofta svagt krökta med spetsen ned mot substratet. Bladen är upprätta eller som fuktiga något utstående. Stambladen är vid basen triangulära till brett hjärtlika och smalnar mer eller mindre plötsligt av till ett smalt övre parti som utgör 30-50 % bladlängden. Grenbladen är mindre än stambladen och äggrunda. Bladen är ibland längsveckade. Bladnerven är enkel och når bladmitten eller något högre upp i bladet. Den slutar på ryggsidan ibland i en udd, oftare hos grenbladen där nervryggen dessutom ofta har utskjutande celländar i övre delen. Bladkanten är nästan genomgående tandad eller fintandad. Bladskivans celler är $22-55(-63) \times 4-8 \mu\text{m}$. I bashörnen finns en diffust avgränsad avlång eller triangulär grupp av tjockväggiga, kvadratiska eller rektangulära celler. Arten är skildkönad och sporkapslar är inte kända från Sverige. Sporkapselns skaft är 10-19 mm långt och slätt. Kapsellocket har ett spröt.

Kalksprötmossa kan likna mussvansmossa *Isothecium myosuroides*, men denna växer på sura stenar och klippor. Mussvansmossa har mycket tjockväggiga bashörnsceller, ibland delvis i två skikt, vilket gör bashörnsgrupperna grumliga. Kalksprötmossa har också tjockväggiga bashörnsceller, men de enskilda cellerna syns tydligt.

Utbredning och status

Arten finns i landets södra delar, norrut till Dalsland, Västmanland och Södermanland. Arten är inte känd från Danmark, men finns på sex lokaler på Östlandet i södra Norge. Den finns inte i Finland, men är rapporterad från Karelen av Abramova & Volkova (1974). Den är känd från övriga Europa och norra Afrika. Arten är rödlistad även i flera andra länder i Europa.

Ekologi

Kalksprötmossa växer på kalksten. Arten hittas oftast i sprickor eller på sten under överlutor. Den växer oftast i skog men förekommer sällan i skrevor även på öppna hållmarker. (jfr. Störmer 1969, Waldheim 1934).

Hot

Potentiella hot mot artens växtplatser är ökad ljusexponering (eventuellt även ökad exponering för regn), exempelvis i samband med skogsbruk på lokalerna.

Åtgärder

Artens gamla lokaler bör återbesökas för att kontrollera dess aktuella status, samt för att undersöka dess miljökrav i Sverige mer exakt.

Övrigt

Utländska namn - NO: Bergmoldmose.

Litteratur

- Abramova, A. L. & Volkova, L. A. 1974. *Amblystegium compactum* (C. Muell.) Br. et Sch. et *Eurhynchium striatulum* (Spruce) Br. et Sch. in Karelia. *Nov. Sist. Nizshikh. Rast.* 11: 320-327.
- Frisvoll, A. A. & Blom, H. 1993. Trua moser i Norge med Spetsbergen; raud liste. *NINA Utredning 42*: 1-55.
- Hedenäs, L. 2014. *Plasteurhynchium striatulum* kalksprötmossa s. 172. I: Nationalnyckeln till Sveriges flora och fauna. [AJ 37-57], Bladmossor: skirmossor-baronmossor : Bryophyta: Hookeria-Anomodon. Artdatabanken, Sveriges lantbruksuniversitet, Uppsala.
- Störmer, P. 1969. *Mosses with a southern and western distribution in Norway*. Universitetsforlaget, Oslo.
- Waldheim, S. 1934. Fyra sydliga *Eurhynchium*-arter i Sverige. *Bot. Not.* 87: 233-244.

Författare

Lars Hedenäs 1994. Uppdaterat 2010. Rev. Lars Hedenäs 2014.